

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

אורי וישעי

פרשת וישלח

כניסת שבת: 16:07

יציאת השבת: 17:15 לדעת ר"ת: 17:46

כתם פז – גיאוריס צ' הפרשה

עטרת פז

למד עם לבן

"עם לבן גרתי..." (לב, ה)

"גרתי" בגימטרייה – תרי"ג. כלומר: עם לבן גרתי אבל תרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים (רש"י). ויש לדרוש גם היפוכו של דבר, שלמד אפילו מלבן אך לעבוד את ה'. שכך אמרו רבותינו: "איזהו חכם? הלומד מכל אדם" (אבות פ"ד, מ"א) ואפילו מהיצר הרע אפשר ללמוד דרכים לעבודת ה', שנאמר: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך" – בשני יצריך ביצר הטוב וביצר הרע. (ברכות פט) (עפ"י "דגל מחנה אפרים).

יותר יעקב לבדו

המדרש (בר"ר פרשה עז) אומר, "אין כאל ישורון רוכב שמים בעורך – ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר: אין כאל ומי כאל ישורון? ישראל סבא. מה הקדוש ברוך הוא כתוב בו (ישעיה ב) "ונשגב ה' לבדו", אף יעקב יותר יעקב לבדו". ומדרש זה אומר דרשני, יש דברים שצדיקים כביכול עושים כמו שהקדוש ברוך הוא עושה, כדוגמת לילך ולהתדבק בדרכיו שהם מדותיו מה הוא רחום וכו'. ולשמור חקיו המה הדברים שאין השכל מסכים להם. ומצותיו הדברים שיש בהם "מעשה רב", אף לה' יתברך, אבל דרש הפסוק "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" – "יותר יעקב לבדו"? הרי ע"פ מדרש, לכאורה, ישנו דימיון בין יעקב אבינו לבין ה' יתברך. וזה קשה לנו. אין אפשרות להשוות מישחו שיהיה כביכול כמו הקדוש ברוך הוא, "אין עוד מלבדו", "אל מי תדמוני ואשוה", והנה אומר כאן המדרש שיש בחינה מסוימת בזה. כלומר, רבונו של עולם לבדו בכל העולמות כולם, וכנגדו מבחינה מסוימת יעקב אבינו הוא לבדו בעולם, כאילו אין שום דבר מלבדו, כל העולם בטל אליו, הוא מתעלה על הכל, בזכותו כל העולם קיים.

דין דינה

כתוב "ואת אחד עשר ילדיו". מפרש רש"י שדינה היתה בתיבה, ומפרש הגר"א זצ"ל מהיכן ידע רש"י לפרש שדינה היתה בתיבה אולי איזה בן אחר, ומתרגם שחז"ל אומרים למה נבנה בית המקדש על החלק של בנימין משום שלא השתחווה לעשו, ולכן אם היה אחד מהבנים בתיבה ולא דינה כגון ראובן, הרי היה צריך להבנות בית המקדש בחלקו שגם הוא לא השתחווה שהרי היה מונח בתיבה, אלא מוכרח לומר שכולם השתחוו חוץ מבנימין שעדיין לא נולד, ולכן מוכרח להיות שרק דינה היתה בתיבה.

בפרשת דינה שבפרשתנו, מתארת לנו התורה את תגובת שמעון ולוי לדברי אביהם יעקב אומר: "עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ...". ומנגד טענה קשה טענו שמעון ולוי: "הכזונה יעשה את אחותינו?". למרות שהיכוח בין האב לבנו אינו נגמר בהכרעה נשמע כי יש ליעקב הסתייגות מסוימת מן המעשה.

בפרשת ויחי אומר יעקב ביקורת אישית וגלויה על שני האחים: "שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם בסודם אל תבוא נפשי בקהלם אל תחד כבודי... ארור אפס כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל". יעקב מחליט כי שמעון ולוי לא יקבלו נחלה בארץ בעקבות אותו מעשה.

ואכן נתקיימה אמירתו של יעקב ושמעון ולוי אינם נחלים חלק בארץ. אולם בעוד ששבט שמעון נענש ואינו מקבל נחלה "...ויהי נחלתם בתוך נחלת בני יהודה". שבט לוי זוכה למעין "פרס": "לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל... ה' הוא נחלתו כאשר דבר לו".

הגאון הנצי"ב מבאר שניתן ללמוד דברים בקריאה לאחור – על סמך התוצאה לבחון את המעשה. למשל: "יפת אלוקים ליפת וישכון באוהלי שם" – שם ויפת עשו את אותו מעשה אך בעוד ליפת ניתן רק הצד החיצוני – זוכה שם שהקב"ה ישכון באהלו. מסביר הנצי"ב כי שם עשה את המעשה מצד רצון ה' יתברך בעוד המניע של יפת הוא השכל האנושי – דבר המתברר בברכתו של נח.

כשאנו מעיינים בתולדותיו של לוי אנו מוצאים קנאים רבים לשם ה'. משה מקנא לעמו: "ויך את המצרי ויטמנהו בחול", אחרי חטא העגל אומר משה: "מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי", פינחס מכה את זמרי בן סלוא והקב"ה מעיד עליו: "בקנאו את קנאתי בתוכם", מכל המקומות הנ"ל ומעוד רבים אחרים נראה שלוי מקנא לשם ה' בלא שום פניה, בעוד שמעון מקנא לכבוד בית אביו.

לכן מובן מדוע זוכה לוי שה' הוא נחלתו ואילו שמעון בתוך שבט יהודה נחלתו. אך נשאלת שאלה מדוע אם כן יעקב איננו מחלק בין שמעון ללוי אלא כוללם יחד: "שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם".

שבט לוי ושמעון שעניינם הוא הקנאה אינם יכולים להיות השבטים העומדים בפני עצמן, הם חייבים להיות שותפים לשבט אחר ורק אז יש לקנאתם מקום בעם. לכן כשיעקב מדבר לפני מותו על ענייניו של כל שבט ושבט הוא אומר "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" אין כאן המקום לחלק בין שמעון ולוי למרות שכוונותיהם שונות זו מזו, כיון שהעיקרון דומה בשניהם – מבחינת עם ישראל שני השבטים צריכים להיות שותפים לשבט אחר כדי שהקנאה הטמונה בשבטים הללו תצא לפועל בצורה חיובית ובונה ולא תגרום חלילה לחורבן והרס: "עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ" – אלא שמעון ולוי אחים.

ד"ת לעי"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
העלון נתרם ע"י משפחת ניזרי הי"ו להצלחתם לרפואתם ולחיי משפחתם, אכ"י"ר

הליכות מלבי
שינויים המותרים והאסורים בשעון שבת

קומי אורי - סיפור לשבת

השינויים המותרים והאסורים בשעון שבת:
א: רק לאחר כיבוי או הדלקה מותר.

ב: להקדים כיבוי או הדלקה אסור אא"כ נעשה לצורך גדול.

ג: ויש אסורים שינוי בשעון השבת אא"כ נעשה לצורך גדול.

ד: ויש הסוברים שאף לצורך גדול אסור דחשיב כמכבה ומדליק בידים אפילו כשמאחר כיבוי או הדלקה ורק לעשות שלא יכבה כלל או שלא ידלק כלל מותר, לדוגמא אם שעון השבת אמור לכבות את החשמל בבית בשעה 10:00 בלילה ורוצה לאחר את

הכיבוי לשעה 12:00 מותר, והטעם כיון שמצד עצמו צריך להמשיך לדלוק ורק יש כאן דבר צדדי המונעו לכן פעולתו נחשבת כמסיר מונע וכמו שמותר לסגור חלון כדי שהרוח לא תכבה את הנר (סימן רע"ז ס"א ברמ"א), וכששעון השבת אמור להדליק את החשמל בבית בשעה 10:00 בבוקר ורוצה לאחר את ההדלקה לשעה 12:00 גם כן מותר היות ורק מונעו שלא ידלק ואין איסור לגרום לאש שלא תדלק וכמבואר בש"ע (סימן רע"ז ס"ב) שמותר לסגור את הדלת כנגד האש אעפ"י שגורם בכך שלא תכנס רוח ללבות האש וממילא תכבה האש, דרך לגרום לחשמל מכובה שידלק או לגרום לחשמל דולק שיכבה אסור, אבל לגרום לחשמל שלא יכבה או שלא ידלק מותר. ויש אסורים, וטעמם דכמו שאסור להוסיף שמן בנר הדולק כדי שיכבה מאוחר יותר ה"ה בחשמל, דורם החשמל הריהו כשמן, וכן לאחר את ההדלקה אסור משום גרם הבערה, ורק לסגור חלון נגד הנר שלא יכבה או לסגור דלת כנגד האש כדי שלא תכנס רוח ותלבה האש התיירו היות והרוח הוא דבר צדדי שלא קשור לאש, אבל זרם החשמל שהוא הנותן אפשרות וכוח לחשמל לדלוק דינו כשמן שבנר. ולהקדים כיבוי או הדלקה אסור משום גרם כיבוי והדלקה אא"כ נעשה לצורך גדול כמבואר בסימן של"ד (סכ"ב), כגון שאור החשמל צריך להיכבות בשעה 12:00 בלילה ויש חולה שאינו יכול לישון באור ואין חדר אחר חשוך דמותר להקדים הכיבוי, ובלבד שיוהר שלא יקדימו עד ממש לשעה שעומד בה כעת שמא יכבה בידים, וכן בגרם הדלקה אם החשמל צריך להידלק בשעה 12:00 בצהריים ורוצה להקדימו לשעה 10:00 בבוקר מחמת שהחום כבד מאוד מותר ויוהר לא להקדימו יותר מדאי שמא ידליק בידים, והוא הדין בכל זה בהסקה מרכזית או רדיאטור (שש"כ פכ"ג הערה ע"ג ובמילואים בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל).

ה: כשהחשמל דלוק ושעון שבת אמור לכבותו בשעה מסוימת ורוצה לגרום שלא יכבה כלל ע"י העברתו למצב "חול" מותר, ואילו לדעת החו"א אסור משום סותר, וכן כשהחשמל מכובה ורוצה להעביר את מתג השעון לכיבוי מוחלט שלא ידלק כלל מותר ויעשה זאת בשינוי, ולחו"א אסור משום סותר. שכח להעביר את מתג השעון למצב "שבת" מותר להעבירו אם יש צורך גדול בכיבוי, ולחו"א אסור מהתורה משום בונה שמכשיר את השעון לפעולה, וכיון שלחו"א יש איסור תורה בשלושת המצבים האחרונים לכן אין להקל, ורק לצורך גדול ובשינוי, או ע"י גוי יש להקל, ובשעון שבת דיגיטאלי אסור לעשות שום שינוי גם לצורך גדול.

ההלכות לוקטו ע"י הר"ג ר' אופיר מלכה שליט"א

בעיר ארם צובא (חלב) שבסוריה, המשפחה המיוחסת הידועה סניור אליהו די פיג'וטו, היה להם בביתם חדר גדול מאוד ומלא ספרים מכל הסוגים וכולם ספרי קודש. וכל הרבנים והחכמים ותלמידי חכמים כשרוצים לעיין באיזה הלכות היו באים ומעיינים בספרים של הסניור. ולסניור היה בן בשם משה, והרב מרדכי לבטון ז"ל עוד בחור היה, כמעט יום יום בא לעיין בספרים, והיה עוזב אותם על השלחן מבלי להחזירם למדף והיה הולך לו.

יום אחד הסניור משה די פיג'וטו היה קצת עצבני ואמר לרב מרדכי: "אתה בא יום יום לפה מוריד את הספרים ממקומותיהם מעיין בהם ולא מחזיר אותם למקומם, ואני צריך לעשות זאת? אחרי שאתה הולך החזר כל ספר למקומו". הרב מרדכי לבטון ז"ל נעלב מדברי הסניור לא ענה שום דבר והלך לו. עם צאתו מהמקום הסניור משה קיבל כאב בטן ומשעה לשעה גברו הכאבים. אביו ואמו הביאו לו רופא ולא עזר שום דבר, בשמוע הרבנים באו לבקרום ויספרו להם ששום תרופה לא הועילה לבנם. וישאלו הרבנים לחולה, אם התרגזו או התקוטט עם מישהו? והשיב להם שלא, ולאחר כמה רגעים נזכר במקרה עם החכם מרדכי לבטון ז"ל, ויספר להם.

אז, אמרו לו לכן זה הוא העניין, תיכף שלחו לקרוא את החכם מרדכי לבטון ואמרו לו שמרגע שיצא מהחדר החלה לכאוב בטנו של בנו של הסניור. אולי העליב אותך ומבקש את מחילתך, אנא ברח אותו והתפלל עליו שירפא מחוליו, וכן עשה. תיכף פסקו הכאבים כלא היו.

מכאן אני רואים שכל מבוקשם של צדיקים העוסקים בתורה ה' יתברך ממלא ולא משיבם ריקם.

נוסיף: כידוע הצדיק רבי מרדכי לבטון זי"ע נקבר במערת הצדיקים המכונה "מלכבי" סמוך למערת אליהו הנביא, נינו רבי יום טוב ידיד הלוי מתאר בקונטרס "שבחי מהר"ם" את פטירת סבו, וזה לשונו:

בליל סילוקו של ארון הקודש - שהוא ליל עשרים בסיוון התרכ"ט - היה ליל מוצאי שבת קודש, ושם נמצאו כל הרבנים הגדולים מלבד כל יוצאי ירכו, ושם התפללו תפילת ערבית. והרב הקדוש ענה "אמן יהא שמייה רבה" בכל כחו, כדרכו בקודש, והיו פניו מאירים ומבריקים כאור החמה שבעתים, לאחר ההבדלה, השתנו סדרי בראשית, פתאום באה רוח סערה וכיבתה כל הנרות ונכנס מן הפתח ברק אחד והלך ישר אל המיטה אשר הרב ז"ל שוכב עליה, ונשבר חלון על ידו שיצא הברק דרך חלון הבית, באותו הרגע נפלו כל העם על פניהם ואמרו פסוק שמע ישראל, וידעו כי עלתה נשמתו הטהורה... ונקבר בכבוד גדול במערת הצדיקים... ע"כ

ד"ת לע"נ הרבנית הצדקנית פינקל פערל בת הרב יוסף דוד ז"ל
אשת חבר להצדיק מבנימינה, הגה"צ הרב יוסף יהושע טויב שליט"א